

Familjeterapins möjligheter - Vad vet vi och hur gör vi?

Implementering av risk- och skyddsfaktorer för barns psykiska hälsa genom kvalitetssäkrad utredning/bedömning och behandling på familjeterapeutisk grund

15 oktober 2014

Disposition av dagen

- Familjeliv idag.
- Familjen i fokus för arbete med barns psykiska hälsa.
- Familjeterapins gränser.
- Informationssökande förändringsarbete.
- Terapeutiska faktorer i familjeterapi.
- Familjeterapins process.
- Evidensbaserad praktik – Familjeterapins evidens.
- Att arbeta med manual.
- Familjeterapins utvecklingsväg – handledning och utbildning.

Den svenska familjen på 2000-talet

Några tankar om den svenska familjen idag.

- Professor Socialpsykologi Lars Dencik
- Seriell monogami
- Vart 8:e barn upplever en turbulent familjekarriär = har levt i fyra eller fler familjekonstellationer med skiftande signifikanta vuxna familjemedlemmar före 18 års ålder. (Dessa barn är överrepresenterade i alla "problemregister")

Några tankar om den svenska familjen idag forts.

- Mer än 20% av barnen lever under någon period av sin uppväxttid med en ensamstående mamma. (2% hela uppväxten)
- 60% av barnen lever med båda biologiska föräldrarna till vuxen ålder.
- 25% har i någon period av sin uppväxt levt ihop med en styvförälder.

Den radikaliserade moderniteten

- Rationalitet
- Sekularisering
- Individuering

Familjen som ett "pit stop"

- Brist på delat erfarenhet gör att man oavbrutet måste prata med varandra, berätta, fråga, reda ut, förklara.....
- I den moderna familjen sker ett dagligt återskapande av samexistensen.

De nya familjefunktionerna

- Intimitetsreservat
- Bekräftelseinstans
- Avkodningscentral
- Socioemotionell stabilitetszon
- Tankstation för tillhörighet

Modernt familjeliv kräver

- Hög förhandlingskompetens
- Hög kommunikationskompetens
- Välutvecklad empatikompetens
- Reflekterad vilja att högakta själva gemenskapen

Constance Ahrons: The new "Traditional Family"

- IFTA Kongress Porto mars 2008: Resultatet av en 20 årig amerikansk longitudinell studie
- Den sociala betydelsen av äktenskapet har reducerats.
- Dual Household family
- Bi-nuclear-family

3 stora utmaningar

- Hur klara av att vara gemensamma föräldrar i två olika hushåll?
- Hur behålla papporna involverade i sina barn?
- Hur hantera existentiella komplexiteter?

- 1/3 av de amerikanska barnen har erfarenhet av dual households.
- 20 % av de amerikanska föräldrarna i studien kunde inte fungera som co-parents.

Slutsatser i studien

- ”Collaborative divorce ” för att hålla familjerna utanför rättssystemet eftersom det är den viktigaste faktorn för hälsa.
- I stöd och behandling berätta om dessa forskningsresultat.

Allmänna slutsatser

- Den moderna familjen har mycket viktiga och unika uppgifter
- Behöver mycket stöd eftersom ett sammanbrott skapar mycket allvarliga tomrum för individen.

Viktiga insatser till "familjen"

- Förebyggande stöd till familjer.
- Krisinterventionsprogram i första linjen.
- Familjestödsprogram i första linjen.
- Familjebaserade interventionsprogram vid allvarlig symptomutveckling hos barn.
- Multiimpactprogram.

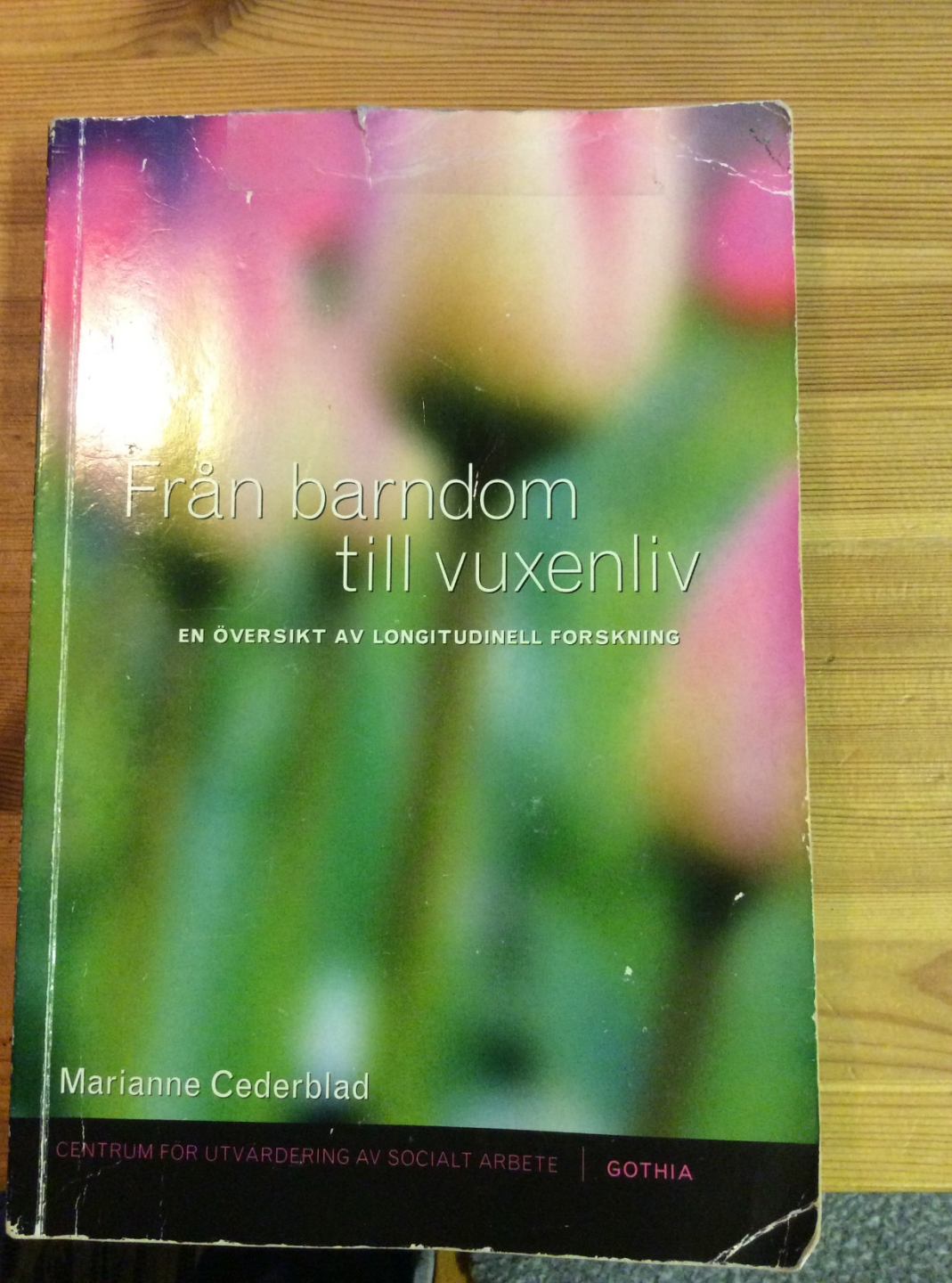
Familjen som utgångspunkt för arbete med barns och ungdomars mentala hälsa

Emy Werner

Marianne Cederblad

Individuella och familjebaserade skyddsfaktorer

Från barndom till vuxenliv

EN ÖVERSIKT AV LONGITUDINELL FORSKNING

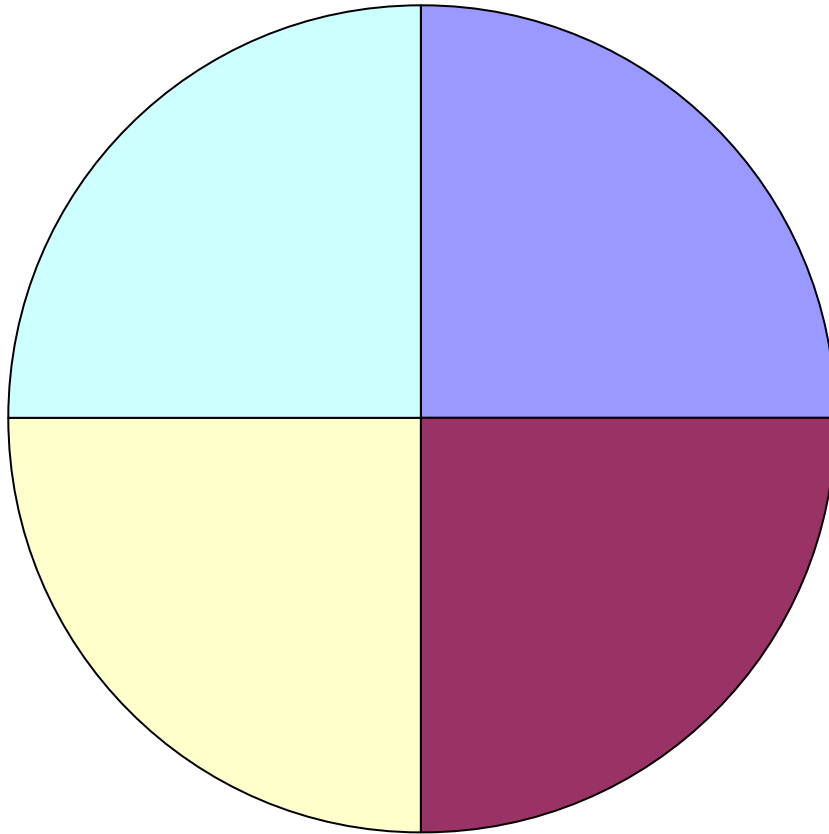
Marianne Cederblad

CENTRUM FÖR UTVÄRDERING AV SOCIALT ARBETE | GOTHIA

Skydds- och riskfaktorer

En enstaka riskfaktor har sällan någon avgörande betydelse för ett barn men risken för en negativ utveckling ökar om ett barn utsätts för flera risker.

Riskfaktorer

- Osäker anknytning
- Ineffektivt föräldraskap
- Atypiska barnkarakteristika
- Motgångar och svårigheter i familjen

Salutogena faktorer

På individnivå

- God social kapacitet
- Gott självförtroende
- Självständighet
- Framgångsrik coping
- Intelligens och kreativitet
- Utveckling av intressen
- Inre kontroll (Inner locus of control)
- Impulskontroll
- Hög aktivitet och energi

Salutogena faktorer

På familje- och omgivningsnivå

- Hjälpksamhet mot andra
- Tillitsfulla och intima relationer med minst en förälder
- Betydelsefull annan person
- Klart definierade gränser och subsystem
- Klara regler i hemmet
- Positiv föräldra-barnrelation
- Gemensamma värderingar

Nycklar till Familjeresilience

Froma Walsh

1. Familjens system för att skapa mening.

- Skapa mening ur motgångar
- Positiv inställning
- Transcendence (sublim förståelse) och andlighet

2. Organisationsmönster

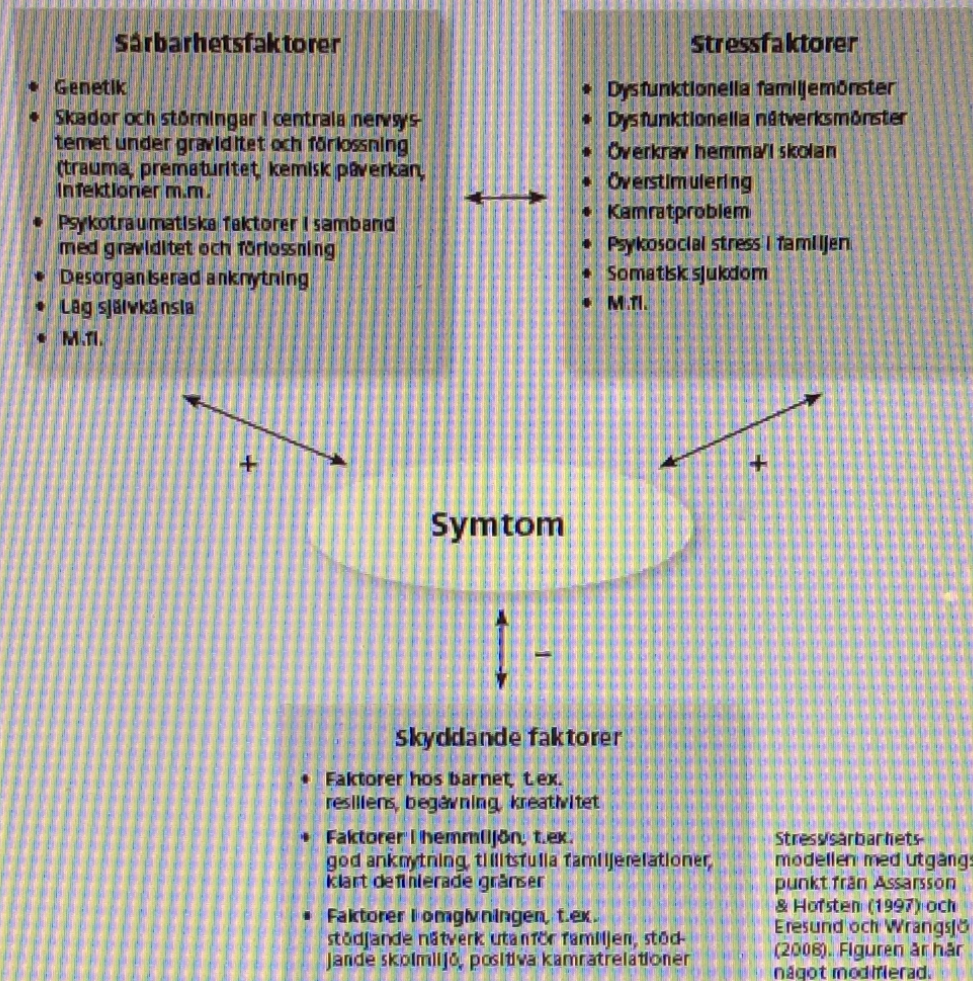
- Flexibilitet
- Anknytning/sammanlänkning
- Sociala och ekonomiska resurser

3. Kommunikationsprocesser

- Klarhet
- Öppna emotionella uttrycksformer
- Problemlösning i samarbete

STRESS- SÅRBARHETSMODELLEN

Stress-sårbarhetsmodellen

The Coercion theory

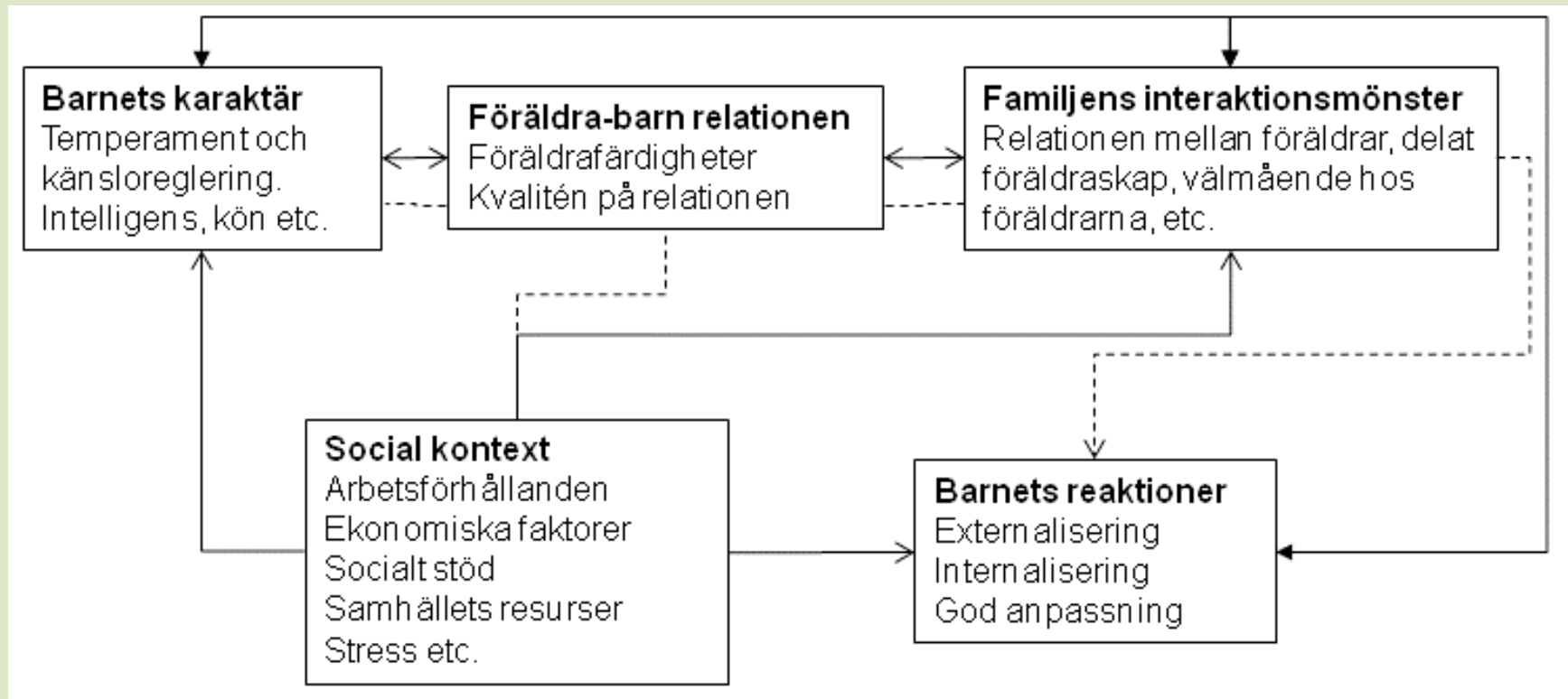
Utgångspunkten i social inlärningsteori är att barns beteende lärs in via socialisering, uppfostran och modellinlärning. För att förklara hur allvarliga beteendeproblem uppstår så innebär det att barn lär sig ett utagerandebeteende i interaktion med vuxna, primärt inom familjen (Bandura, 1977). Vuxna som skäller och skriker för att få barn att göra något riskerar att skapa ett interaktionsmönster som präglas av tvång (Patterson, De Baryshe, & Ramsey, 1989; Nordahl et al., 2007).

OSLC

Patterson och hans kollegor har i över 40 år forskat kring utvecklandet av antisocialt beteende och det är utifrån denna forskning som "the coercion theory" växt fram.

Forskningen bygger både på mikro- och makrosociala analyser.

Vad är åtkomligt för familjeterapi???

Omsättning av kunskapen i olika kliniska tillämpningar

Informationssökande förändringsarbete (ISFA)

“Utredning”

Ett medicinskt perspektiv:

- -först diagnos sedan behandling
- -utredningen ska vara “objektiv”
- -interaktion mellan utredare och klienter ska begränsas.

“utredning”

Ett antropologiskt perspektiv:

- - enligt principen “deltagande observation”.
- - en komponent av medlevarskap
- - “sann” information” nås bäst i ett uppgjort samarbete
- Möjlighet för “systemisk” information ökar (hur förstås problemet i sitt sammanhang?)
- En observation i “rörelse” och i samspel.

Informationssökande förändringssarbete (ISFA)

- Ett processorienterat familjeutredningsarbete i samverkan mellan utredare (myndighetsperson), familjebehandlare och klienter.
- Syftet är vinna kvalitativa vinster både genom ett samverkansförfarande och genom in vivo-observationer.
- Utredningens utfall växer fram i en interaktiv process.

Två komponenter

- En komponent för frågeställningar, villkor och förutsättningar- **en utredande komponent.** Klienterna som objekt.
- En observerande/beskrivande och begripliggörande komponent – dialogen mellan utredare och de som utreds. **En ombesörjande och vårdande/samarbetande komponent.** Klienterna som subjekt.

“Från produkt till process”

Formulering av uppdrag
Soc sekr
Familjebehandlare
Familjemedlemmar
Dokumentation

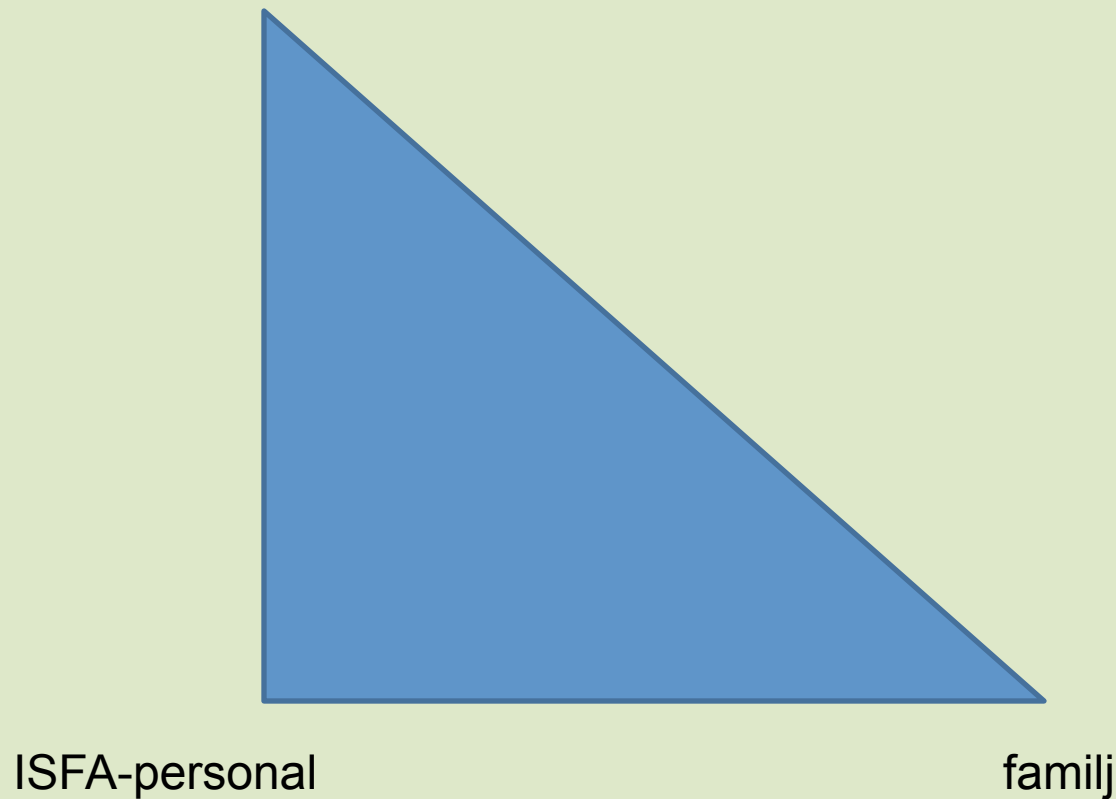
Uppdragsbaserat arbete
Familjebehandlare
Familjemedlemmar

Återkoppling
Soc sekr
Familje-behandlare
Familjemed-lemmar
Konsekvensbeskrivning
Dokumentation

Fortsatt uppdrag
för Familje-
behandlare och
familje-medlemmar

Den utmanande SAMVERKANSTRIANGELN

- Socialsekreterare (myndighetsperson)

DIGITALISERING AV ROLLER

- Tydliggöra rollen för socialsekreterare som ansvarig utredare och samarbetande personal som informationssökare.
- Skapar spänst och dynamik i samtalet mellan “objektiva” krav och “framsteg och välvilja”.
- Balanserar axeln “uppgivenhet - överoptimism

Olika roller i utredningsprocessen

- Socialsekreterare är “myndighetspersonen” och ansvarig utredare.
- ISFA-personal är “informationssökare” på uppdrag av socialsekreterare och familj.
- Familjemedlemmarna är objekt för utredningen men också subjekt med legitima behov av KASAM (meningsfullhet, begriplighet och hanterbarhet) i situationen.

Utredningsuppdraget eller behandlingsuppdraget (i en genomförandeplan)

- Hur mår barnet?
- Vad behöver barnet för sin utveckling?
- Vilken kapacitet har föräldrarna?
- Relationsbedömningar mellan föräldrar och barn?
- Vilket stöd behöver familjesituationen för att klara sin uppgift etc.?

Förhandlingen kring uppdraget i en ISFA

- Sammanhangsmarkering, formulering av uppdragsfrågor.
- Trepartsförhandling kring
 - Vilka av uppdragsfrågorna som kan adresseras med denna metod?
 - Vilka ska medverka?
 - Hur operationaliserar vi uppdragsfrågorna till vårt sammanhang?
 - Hur sker informationsutbyte /samarbete/ självkorrigering?

Forts.

- Hur nå balans i informationssökandet mellan resurser och brister.
- Potentiella resurser och potentiella brister – samarbetsförmåga och utvecklingskapacitet med hjälp och stöd.
- Hur arbeta med att samla info kring implementering av nya kunskaper och resurser?

Forts.

- ISFA innebär förutom kartläggning och klarläggande av vad som krävs för att ett måltillstånd ska uppnås också en prövning av om en implementering (förverkligande) är möjlig att nå.

Forts.

- Självreferens
 - Handledning
 - Utomstående bedömare

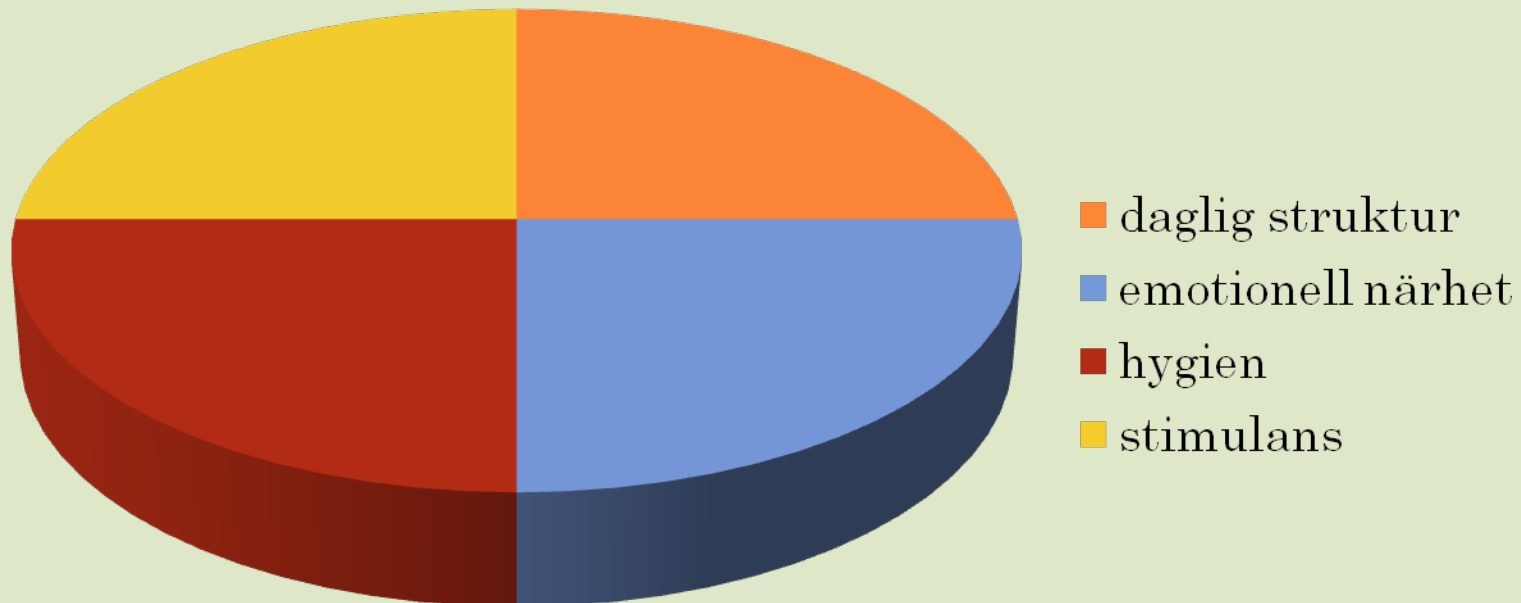
Arbetsplatsens utredningsmöjligheter

- Utgå från "listan" för hur när och var ni på er arbetsplats kan ta fram info angående rubrikfrågeställningar typ relationsbedömningar, psykiskt status, föräldrakapacitet etc.

- Hitta representativa observationsfokus i familjens vardag med bäring på uppdragsfrågorna.
- Bestäm vilka som ska närvara när det ska ske och hur saker och ting ska ske
- Hjälparens roll som observatör och välvillig hjälpare att genom föra det som planerats utgår från base-line men utvecklas mot att observera potentiella resurser och brister genom stöd och träning
- Från observation till “provbehandling” (som ett sätt att observera)

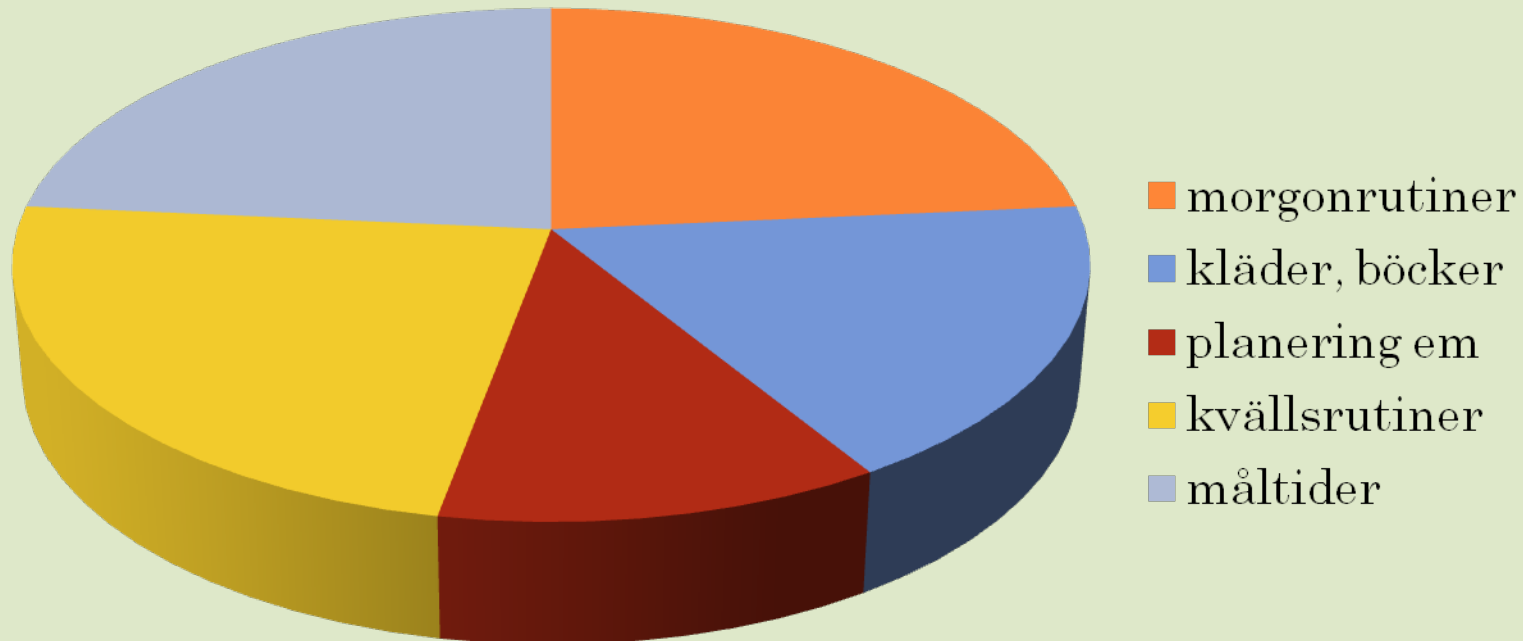
ISOMORFI

Föräldrarnas omsorgsförmåga

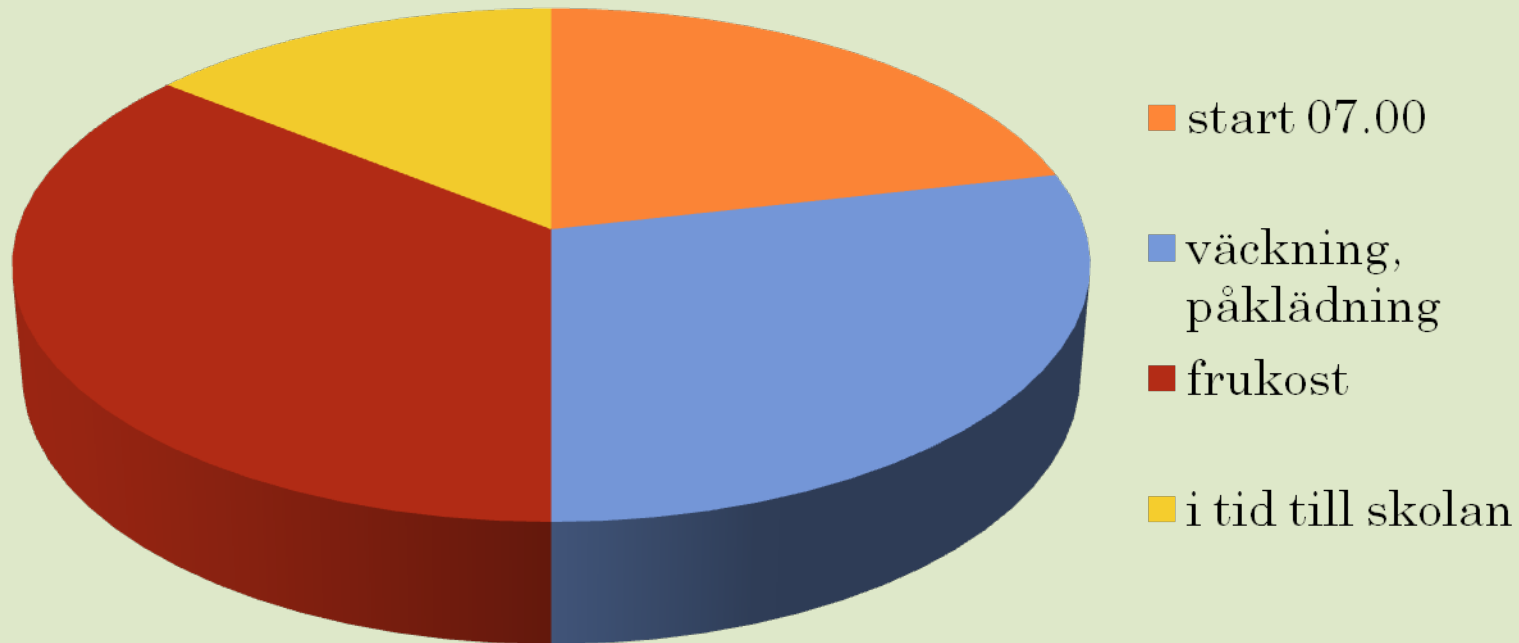
ISOMORFI

Daglig struktur

ISOMORFI

Morgonrutiner

Hur arbeta med "emotionella mål" genom praktiska rutiner?

- Vi arbetar "utifrån och in"
- Utifrån barnets behov bygger vi samspelsrutiner i vardagen på morgonen, när barnen kommer hem från skolan, för läxläsning, vid sängdags
- Detta blir till ett dags- och ett veckoschema
- Behandlingsarbetet blir att följa schemat och terapeutiskt arbeta med "avvikelser"

Hur arbeta med föräldrakapacitet?

- Tydligt tillsammans formulera barnets behov (ofta med hjälp av barnet)
- Ta fasta på förälderns positiva beskrivningar av barnet och vad föräldern hoppas på avseende barnet
- ”Empowering”
- Tillföra ”föräldraskills”

Hur få barnet att medverka?

- Barnet får uttrycka sina önskningar och mål
- Ofta genom förberedande enskilda samtal/lekarbeten.
- Barnet/Ungdomen har en "talesman" i familjesamtalet som förberett barnet på det gemensamma mötet.

Hur vi "operationaliserar" frågeställningarna till informationssamlade sammenhang under 1:a fasen

- Frågeställning 1 arbetas med till första avstämning i situationerna a och b under följande tider.
- Frågeställning 2 arbetas med till första avstämning i situationerna c och d under följande tider.
- Frågeställning 3 etc.

Hur information samlas och dokumenteras.

- Fram till första avstämning har följande info från operationaliserade observationssammanhang inkommit kring första frågeställningen.
- Kring andra frågeställningen.....
- Kring tredje frågeställningen

- Frågan om Dokumentation
- Dagordning för samverkansmöten

1:a avstämning

- Informationsdelgivning
- Reaktioner från parterna
- Konsekvenser för det fortsatta informationssamlandet:
- Fortsätter vi med samma sammanhang?
Tillkommer observerande sammanhang?
- Preciseras frågeställningarna?
- Dokumentation (i datoriserat körschema)

Att tänka på

- Hur nå balans i informationssökandet mellan resurser och brister.
- Potentiella resurser och potentiella brister – samarbetsförmåga och utvecklingskapacitet med hjälp och stöd.
- Hur arbeta med att samla info kring implementeringsmöjligheter?

2:a fasen

- Fram till andra avstämning har följande info från operationaliserade observationssammanhang inkommit kring första frågeställningen.
- Kring andra frågeställningen.....
- Kring tredje frågeställningen

2:a avstämning

- Informationsdelgivning
- Reaktioner från parterna
- Konsekvenser för det fortsatta informationssamlandet:
- Fortsätter vi med samma sammanhang?
Tillkommer observerande sammanhang?
- Preciseras frågeställningarna?
- Dokumentation (i datoriserat körschema)

Utredningens fullbordande

- Informationsdelgivning
- Reaktioner från parterna
- Konsekvenser för det fortsatta informationssamlandet:
- Fortsätter vi med samma sammanhang?
Tillkommer observerande sammanhang?
- Preciseras frågeställningarna?
- Dokumentation (i datoriserat körschema)

MÅL

- Dokumentation är klar när utredningstiden är klar
- Utredningens innehåll är känt för alla parter
- Utredningens innehåll är förankrat hos alla parter
- Implementeringsarbetet för stödinsatser är inlett

Några viktiga principer för “Utredningsbehandling” ISFA

- Terapeutisk allians
- Målformulering
- Planering
- Metoder
- Hemarbete

Familjeterapins terapeutiska agenter??

Vad är det som vi tror är effektiva faktorer i vår modell för terapi??

Terapeutiska faktorer i familjeterapi

- **Konceptualisering i relationstermer**
- **Utvidgning av behandlingssystemet**
- **Utvidgning av den terapeutiska alliansen**
- **Beteendefaktorer, kognitiva faktorer, affektiva faktorer**
- **Klientens erfarenheter ges privilegium**
- Sprenkle D.H., Blow A.J., Dickey M.H. Common factors and Other Nontechnique Variables in Marriage and Family Therapy I Hubble M.A., Duncan B.L., Miller S.D. The Heart & Soul of Change, American Psychological Ass., Washington, DC, 1999.

Familjeterapins process

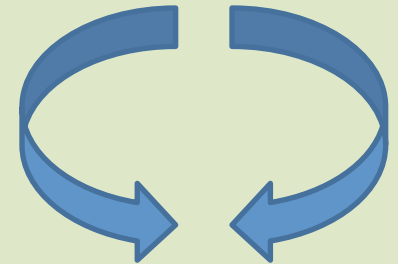
Löpande perspektiv i alla faktorer

Utvecklingsperspektivet

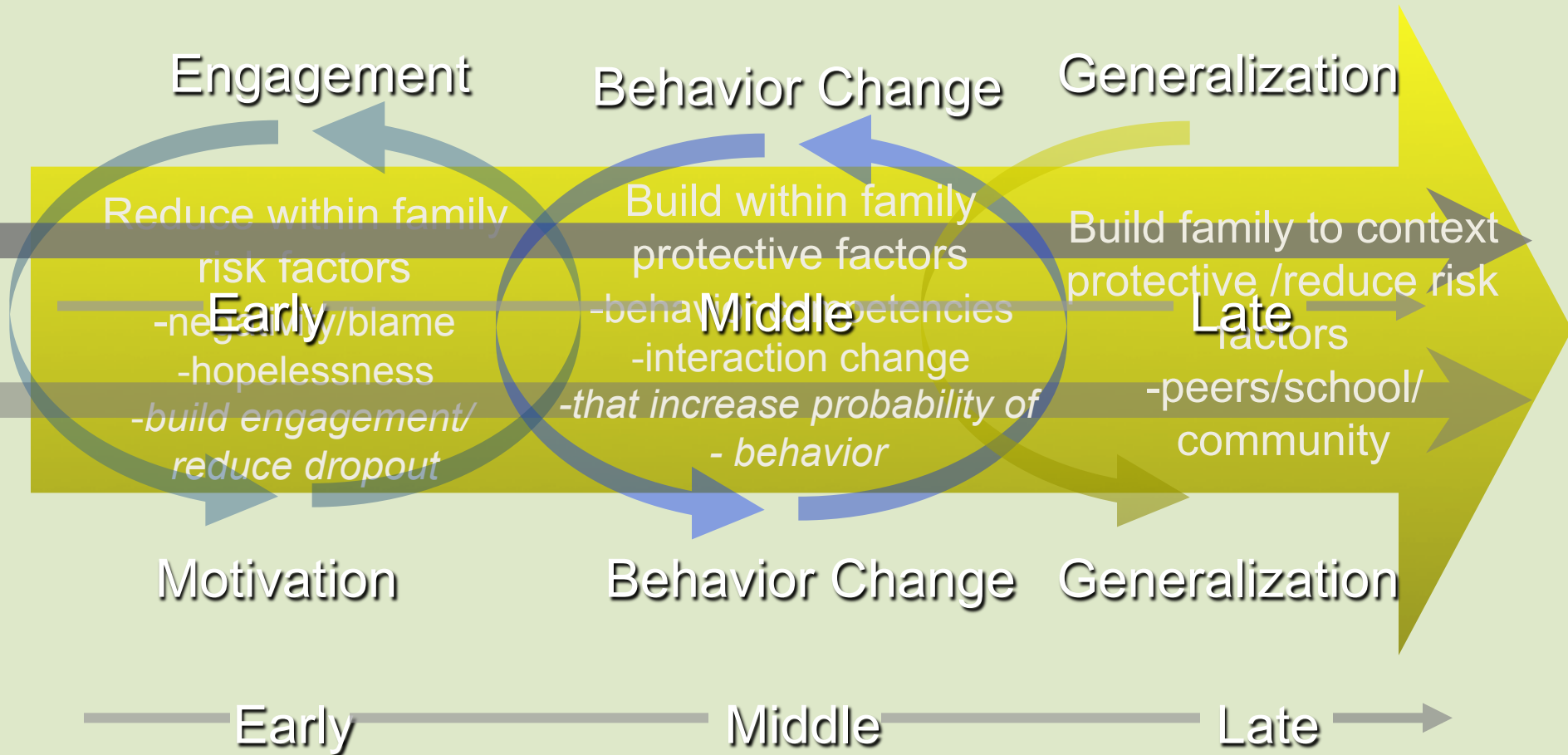
Den kliniska bedömningen

Familjeterapeutiska fokus (fyrrar)

• Allians	1
• Samarbete	1-2
• Uppdrag	1-2
• Mobilisering	2-3
• Familjeterapeutiskt tema	1-3
• "Gungan"	2-5
• Generalisering	3-5
• Avslut	4-5

Clinical Model

Intensiv Familjeterapi i Process

Sekventiering med prioriterade terapeutiska arbetsuppgifter

- **FFT** Engagemang – Motivation – Beteendeförändring - Generalisering
- **ABFT** Relational Reframe - Adolescent Alliance - Parent Alliance -
Repairing Attachment - Promoting Autonomy
- **IFT** Kopplande - Hållande - Byggande - Bearbetande

Pinsof's modell för allians i terapeutiskt familjearbete

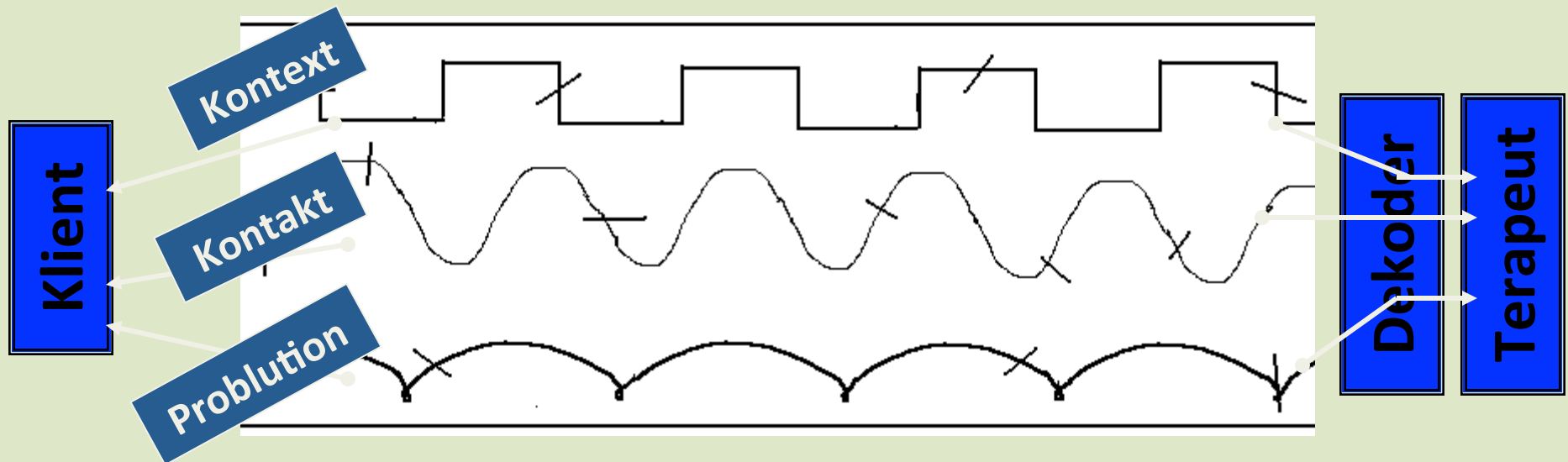
Allians med

- Individen
- Subsystem
- Hela familjen
- Mellan familjemedlemmar

Allians angående

- Uppgifter
- Mål
- Känslomässig kontakt

Bredbandsmodellen

Uppdrag

- Bra familjeterapi utgår alltid från en förhandling om ett utredande eller behandlande uppdrag mellan parterna.
- Resultatet av en förhandling som syftar till att sammanhang, innehåll och roller för insatsen har klarats ut och överenskommits.

Positiv stödjande kommunikation (FFT)

- Ansvarig kommunikation
- Direkt kommunikation ”jagbudskap”
- Kort och koncis kommunikation (börjar och slutar)
- Konkret kommunikation (i beteendetermer)
- Kongruent kommunikation
- Kommunikation som presenterar alternativ
- Kommunikation som kommunicerar avsikt och effekt.

Motivationsfasen

Mål:

Etablera en balanserad terapeutisk allians med familjemedlemmarna

Reducera negativitet och anklagelser

Introducera en känsla av hopp

Skapa ett familjefokus istället för ett individuellt fokus både för problem och styrkor

Omformulering

Tre steg:

1. Identifiera och klargör den negativa aspekten av problembeteendet/mönstret.
2. Ge ett förslag till en ädel avsikt eller mening som uttrycks illa.
3. Observera familjens feedback och förfina eller utveckla omformuleringen eller be om ursäkr för missförståndet och gå vidare.

Exempel

Ilska implicerar smärta

Vrede implicerar förlust

Defensivt beteende implicerar emotionella länkar

Tjat implicerar viktighet

Smärta försvårar att lyssna

Rädsla kan implicera skillnader

Dåligt beteende kan implicera skydd

```

graph TD
    RB[Referral Behavior] --> DO[Desired Outcomes of Family and Other Key Participants]
    DO --> OG[Overarching Goals]
    OG --> MC[MST Conceptualization of "Fit"]
    MC --> IG[Intermediary Goals]
    IG --> ID[Intervention Development]
    ID --> II[Intervention Implementation]
    II --> AA[Assessment of Advances & Barriers to Intervention Effectiveness]
    AA --> MC
    
    MC -.->|Re-evaluate| AA
    IG -.->|Prioritize| ID
    II -.->|Measure| AA

```

MST Analytical Process

The process begins with **Referral Behavior**, which leads to **Desired Outcomes of Family and Other Key Participants**. This stage is influenced by the **Environment of Alignment and Engagement of Family and Key Participants**.

From there, the process moves to **Overarching Goals**, which lead to **MST Conceptualization of “Fit”**. This conceptualization is then used to **Prioritize** **Intermediary Goals**.

The process continues with **Intervention Development**, followed by **Intervention Implementation**. The implementation phase involves **Measuring** progress, which feeds into the **Assessment of Advances & Barriers to Intervention Effectiveness**.

This assessment stage leads back to **MST Conceptualization of “Fit”**, where it can trigger a **Re-evaluate** cycle.

Sundelin Consulting, Johan Sundelin 2014

Familjeterapeutiskt tema syftar till att samskapa

- Berättelsen om de terapeutiska målen och de terapeutiska insatserna och hur de hänger ihop.
- Begriplighet och hanterbarhet för kopplingen mellan terapeutiskt "target" och de viktigaste interaktiva processerna i terapin.

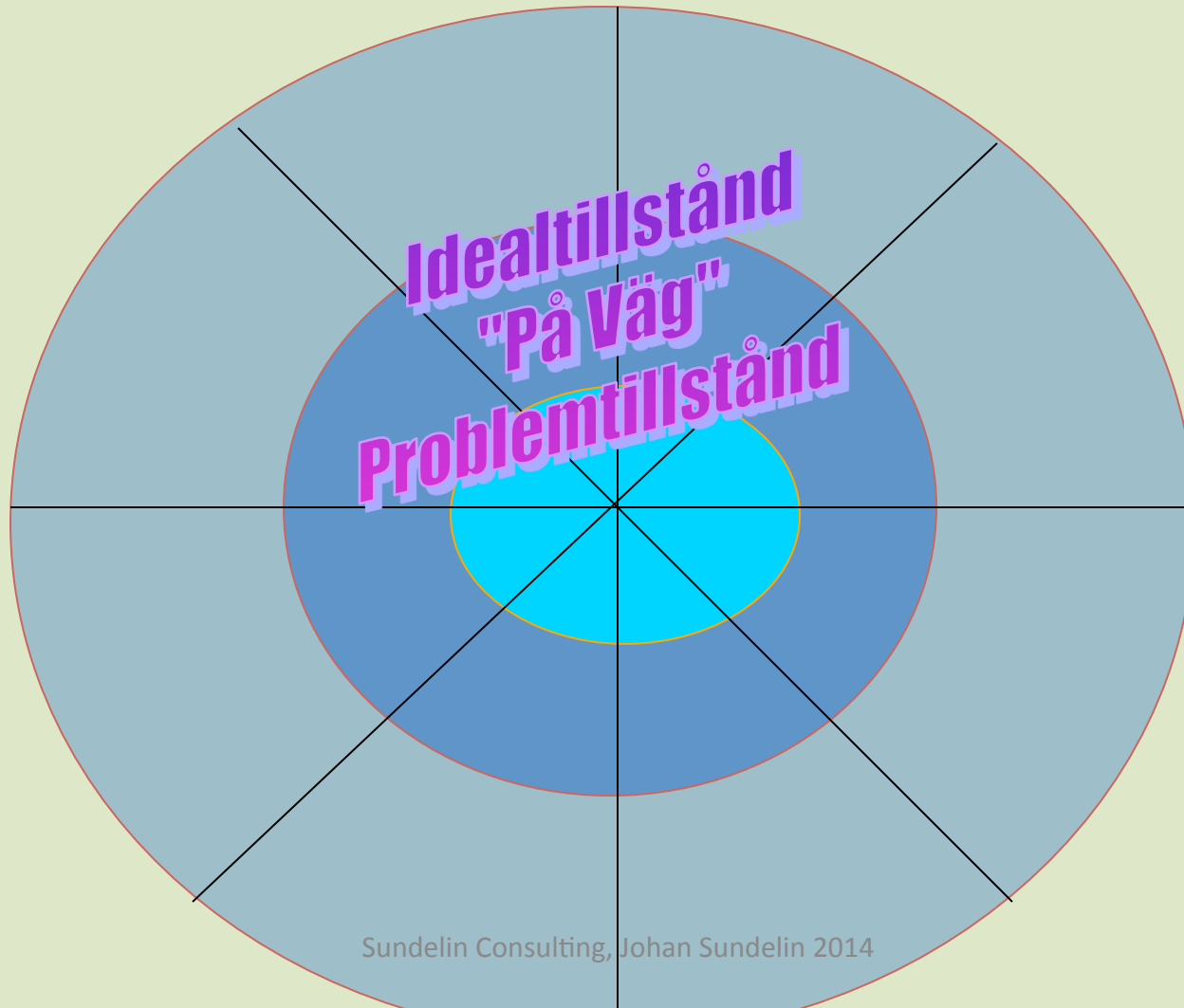
Familjeterapeutiskt tema forts.

- Innehåller en modell för återkoppling och revidering av detta samspel för utvärdering av den pågående terapeutiska insatsen (metakommunikation med klienterna)

Metoder att bygga familjeterapeutiskt tema

- Att arbeta med "hints" för att samskapa en relationell historia och en relationell förändringsberättelse som bekräftar
- Systemisk intervjumetodik etc.
- Att pröva relationella hypoteser
 - Reflekterande position
 - Konstruktivt språk
 - Arbeta med intention-effekt
 - Externalisering

Längtanstårtan (som ett exempel)

Samarbete (collaboration) syftar till att

- Bygger tillit (rupture-repair)
- Empowerment - Skapar aktivitet egen kontroll och ansvar
- Underlättar avslut

Mobilisering

- Att mobilisera gemensamma salutogena krafter på kort och lång sikt både på system- och individnivå.
- Arbeta med coping med utgångspunkt från undantagen.
- Nätverksmötet
- Externalisering
Undantaget; "Miraklet"
- Arbeta med kommunikationen i problemlösningen
-"good intentions"

”Gungan”

- Blir tydlig när planen sjösätts – Prize for Change”.
- Balansen mellan förändring enligt plan och upplevelser och reaktioner hos de inblandade.
- Balansen mellan utsikt och insikt.
- Balansen mellan fokus och ”hinder och omvägar”. ”Hinder – funktioner, historiskt arbete”, individuella dysfunktioner.

Familjeterapeuten är både utanför och innanför

- Innehåll/Process
- Kognitiv/affektiv/beteendemässig ingång
- Interpunktioner/komplementära sekvenser
- Reflekterande position/mentalisering
- Iscensättning/beteende
- Omformulering i interpersonella behov/känsla

Generalisering

- Arbete med ”återfall”. ”Spiralen”
- Isomorfi
- Fördjupat, förfinat tema
- Konsolidering
- Från terapeuten som ställföreträdande hopp till frigörelse från terapin.
- Egen motor för konstruktiv problemlösning

Avslut/Nytt tema

- "Fading out"
 - Uppföljning (Booster)
 - Våga släppa: "Back on the track"
 - Nytt tema System/Individ
-
- Utvärdering i behandlingssystemet av måluppfyllelse.

Familjeterapins forskningsunderlag – evidens

Evidensbaserad praktik

- American Psychological Association (APA) sammanfattar på ett utmärkt sätt grunden till en evidensbaserad praktik i en artikel på sin hemsida.

Evidensbaserad praktik (APA)

- *Många olika forskningsdesigner bidrar till evidensbaserad praktik, och olika forskningsdesigner är olika bra på att passa olika typer av frågor (Greenberg & Newman, 1996):*
-
- *● Klinisk observation inkluderande individuella fallstudier och psykologisk grundforskning är värdefulla källor för upptäckter och hypoteser.*
-
- *● Kvalitativ forskning kan användas för att beskriva människors subjektiva upplevelser av psykoterapi.*
-

Evidensbaserad praktik (APA)

- *● Systematiska fallstudier är speciellt användbara när de ses tillsammans – som i formen av tillämpad forskning i nätverk – för att jämföra individuella patienter med patienter med liknande karakteristika.*
-
- *● Single-case experimentella designer är speciellt användbara för att etablera orsakssamband i ett individuellt sammanhang.*
-
- *● Forskning i den offentliga sektorn och etnografisk forskning är speciellt användbar för att fånga tillgänglighet, användbarhet och acceptans vad gäller behandling inom området för mental hälsa liksom att föreslå vägar att förändra dessa för att maximera deras användbarhet i ett givet socialt kontext.*

Evidensbaserad praktik (APA)

-
- ● *Process–outcome studier är speciellt användbara för att identifiera förändringsmekanismer.*
-
- ● *Interventionsstudier som görs i naturliga miljöer passar väl för att bedöma behandlingars ekologiska validitet.*
-
- ● *RCTs (randomiserade kontrollerade studier) och dess logiska ekvivalenter är standard för att dra slutsatser om orsakssamband om interventioners effekter.*
-
- ● *Metaanalys är den systematiska metoden för att från många olika studier testa hypoteser och kvantitativt uppskatta effekters storlek.*

Outcome- och Processforskning

Family Outcome Research

Family Intervention Research

Är familjeterapin effektiv?

Hur ser de effektiva komponenterna ut?

Alan Carr (2014)

The evidence base for family therapy and systemic interventions for child focused problems. Journal of Family Therapy 36, 107-157

The evidence base for couple therapy, family therapy and systemic interventions for adult-focused problems.

Among family therapist practitioners, narrative and social constructionist approaches informed by a postmodern ideology have become increasingly popular in informing a vibrant and creative approach to conducting therapy. In contrast, among family therapy researchers, the development and rigorous scientific evaluation of integrative manualized models of practice, drawing on structural, strategic and cognitive behavioural therapeutic traditions, and informed by a positivist ideology, has contributed to the growth of an evidence base for systemic intervention.

Familjeterapins utmaningar och kliniska framtid

Hur kan vi vara evidensinformerade??

Saul Rosenzweig (1936)

- Lanserade the "The Dodo Bird Verdict"
- "Everybody has won, and all must have prizes." Chapter 3 of Lewis Carroll's *Alice's Adventures in Wonderland*

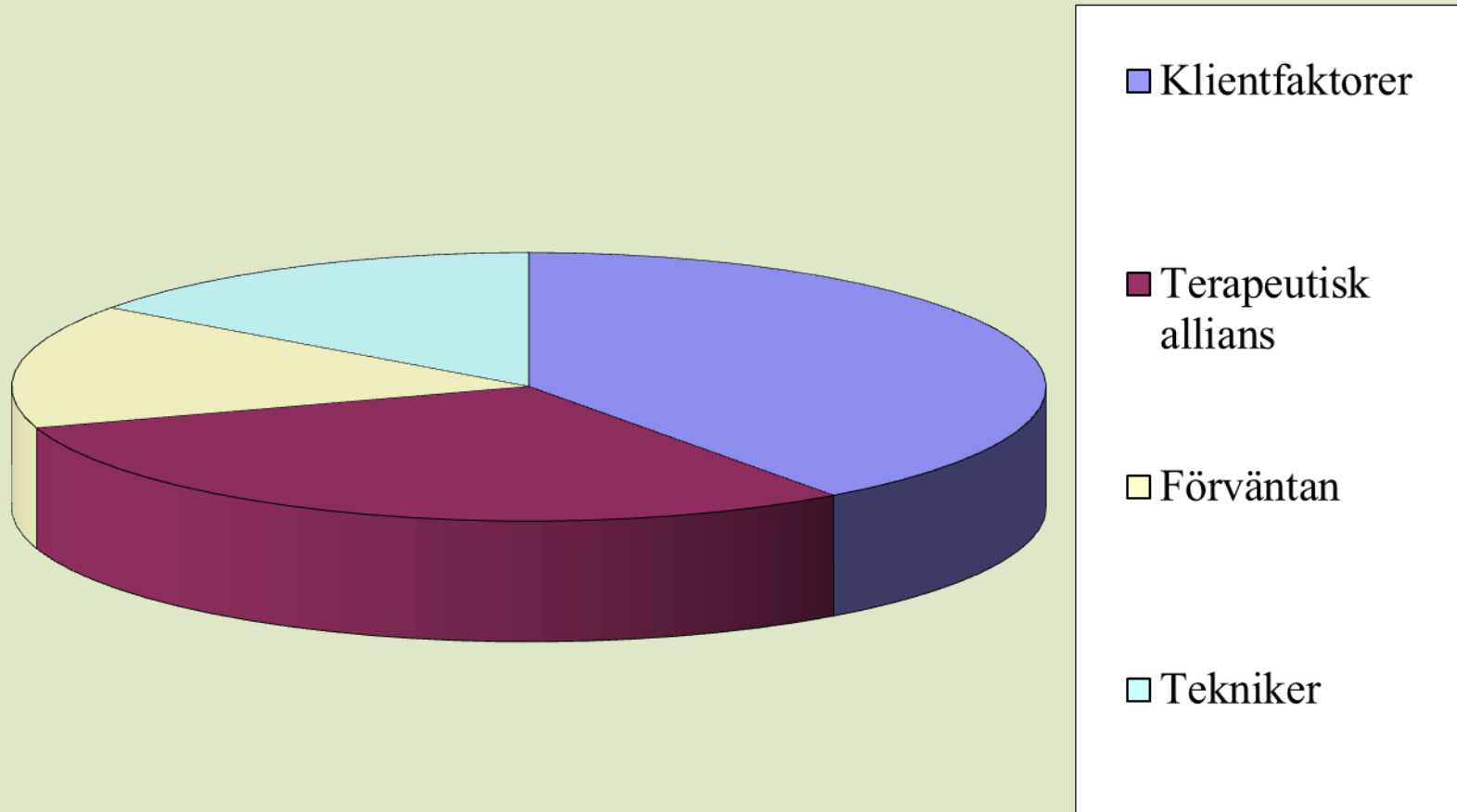
The Do Do bird

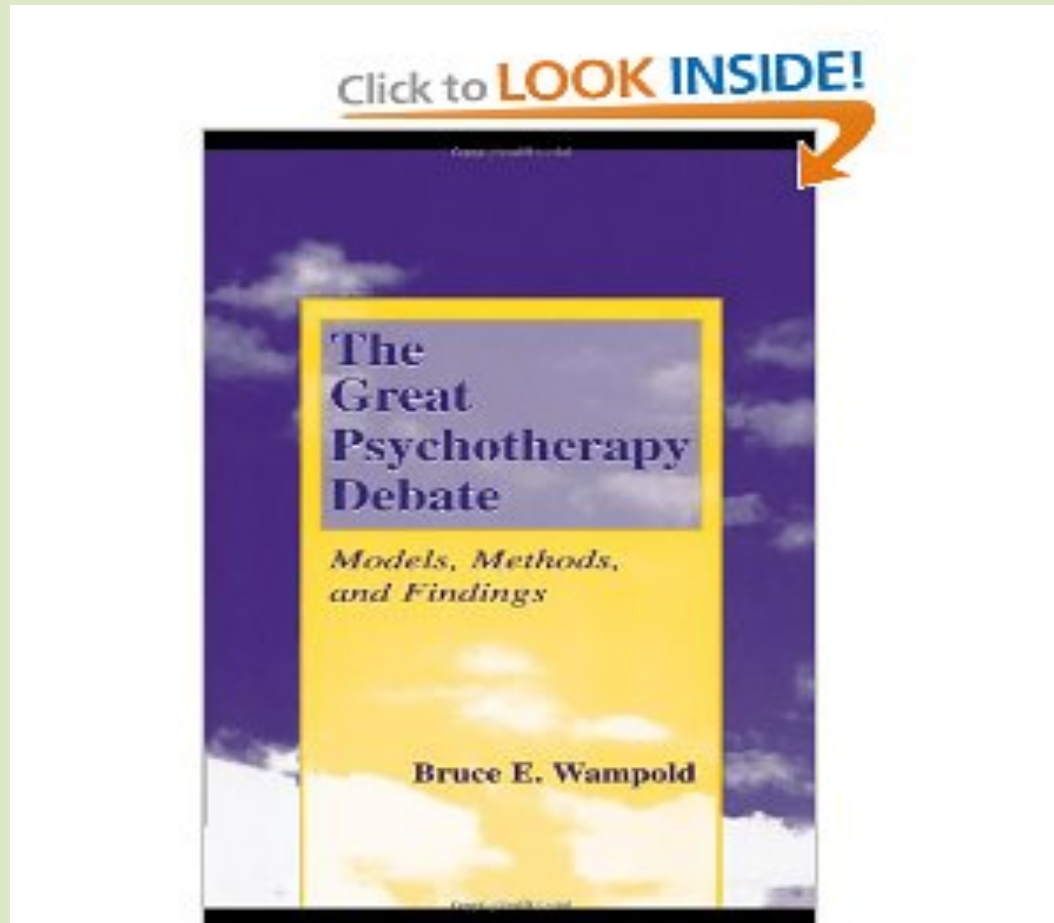
Lester Luborsky et al. (1975)

- [Lester Luborsky](#), Barton Singer and Lise Luborsky rapporterade sina resultat från en av de första jämförande studier vad gällde utfall av olika former för psykoterapi. Man noterade få signifikanta skillnader.
- Denna studie stimulerade till nya studier med resultat för och emot The Dodo Bird Verdict.

Common Factors (Lambert1992)

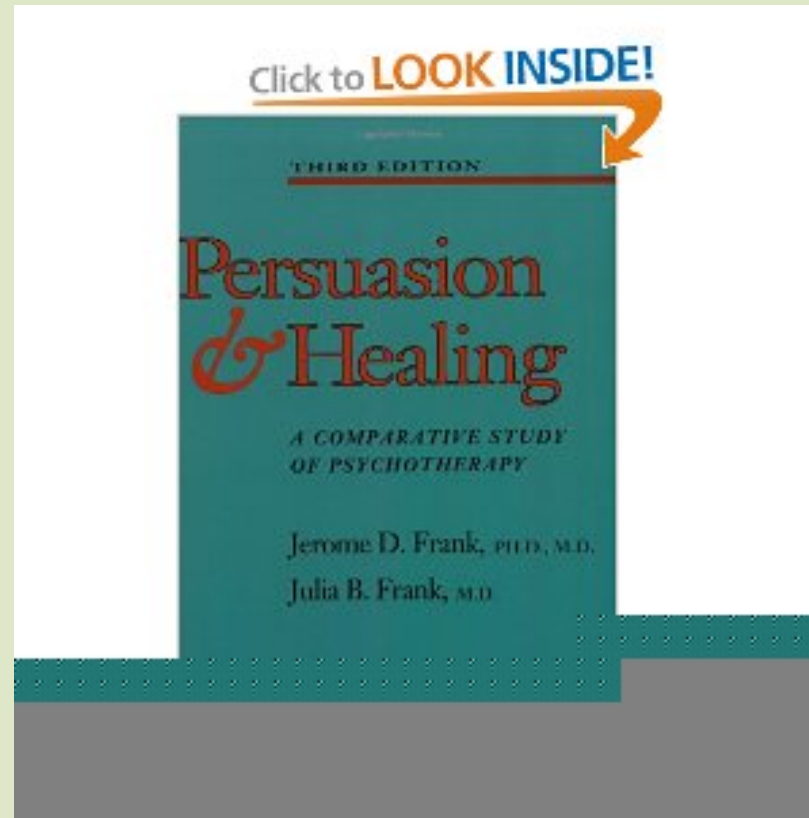
Bruce Wampold (2001)

Bruce Wampold

Jerome D. Frank Ph.D, M.D. Julia B. Frank M.D. (1991)

Frank och Frank (1991) föreslog sex faktorer:

- 1. Terapeuten motverkar klientens upplevelse av alienation genom att utveckla en relation som bibehålls trots klientens uttryck för demoralisering,
- 2. Terapeuten bibehåller terapeutens förväntningar av att kunna få hjälp genom att koppla hopp till förbättring till den terapeutiska processen.
- 3. Terapeuten erbjuder ny inlärning.
- 4. Klientens känslor väcks i terapin.
- 5. Terapeuten ökar klientens egenmakt.
- 6. Terapeuten erbjuder tillfällen för träning.

Två perspektiv forts

- Kontextuellt perspektiv: allegiance, allians
- Det kontextuella perspektivet på psykoterapi betonar istället integration av teorier, teknisk eklektism och allmänna faktorer. Här blir terapeuten som unik person den viktigaste agenten tillsammans med just den klient som han/hon arbetar med (Wampold, 2001).

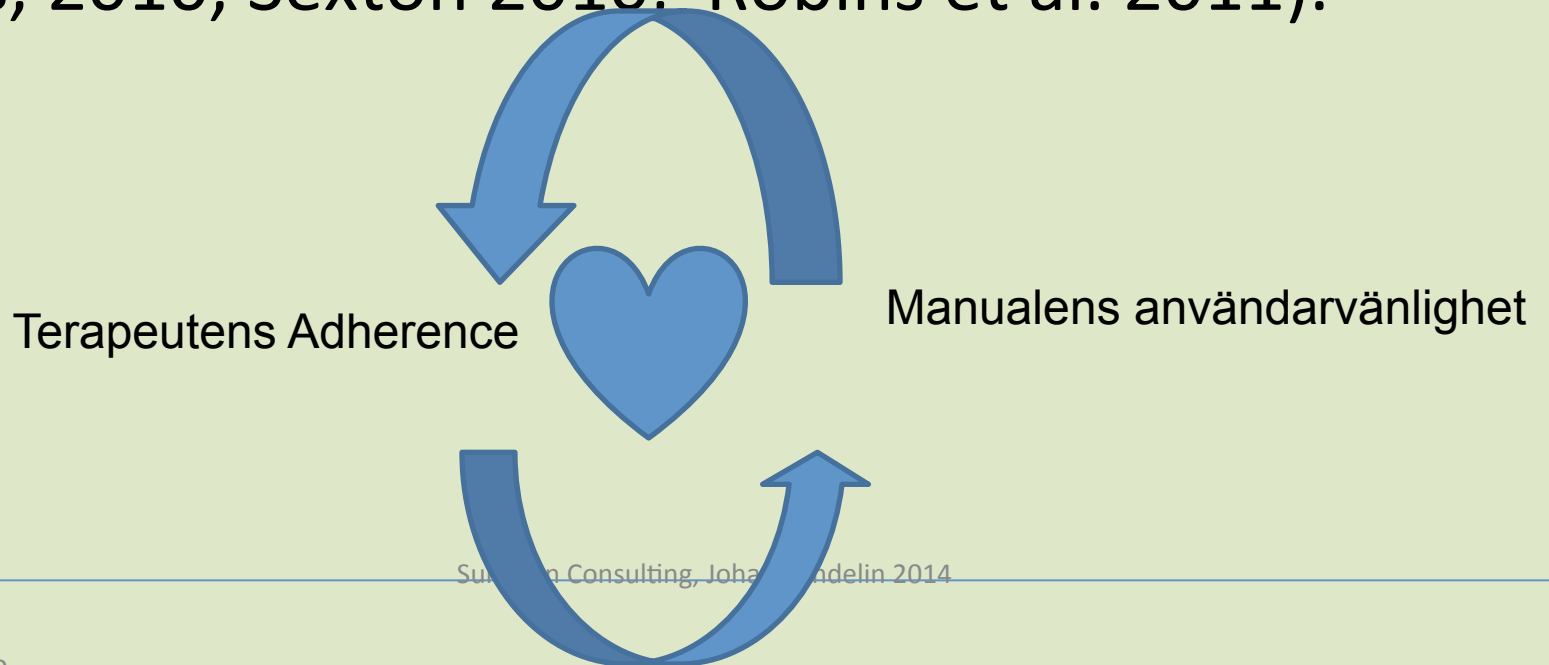
Två perspektiv

- Medicinskt perspektiv: Adherence, metod
Manualiseringen av psykoterapi hänförde han tydligt till det medicinska perspektivet: *"It is straightforward to understand how the treatment manual is embedded in the medical model. The typical components of the manual ----- are identical to the components of the medical model"* (Wampold, 2001, sid 17).

ADHERENCE

TERAPEUTENS ADHERENCE TILL MANUALEN ÄR EN KVALITETSFAKTOR

(Ellis, 2010, Sexton 2010, Robins et al. 2011).

Sundelin Consulting, Johan Sundelin 2014

Vad är poängen med modellutveckling?

- Terapeutiska faktorer blir insatta i ett praktiskt sammanhang
- Arbetsmodellen ligger utanför utövarna
- Modellen kan beforskas och korrigeras
- Inbegriper väsentliga såväl inomterapeutiska som utomterapeutiska faktorer

Forskningsområden under utveckling:
Implementeringsforskning, Fixsen, efficiency –
effectiveness, Liddle assimilation/
accommodations Alexander, Adherence/
commitment

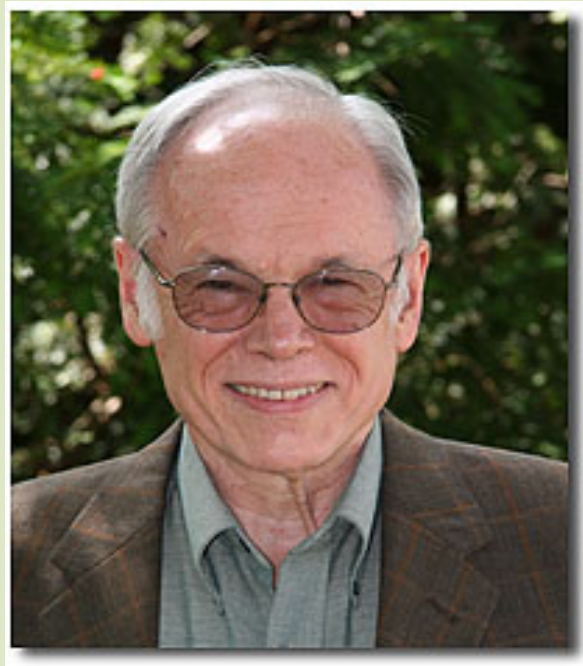
Sprenkle (1999, 2004)

- Sprenkle presenterar sin version av Common factors: Klientfaktorer, Terapeutfaktorer, Terapeutiska alliansen, Förväntansfaktorer, Icke-specifika behandlingsvariabler ss. beteendereglering, kognitiv kontroll, affektreglering.

Sprenkle forts.

- Han vill i sin modell lägga till tre unika Common Factors för familjeterapi:
- Relationell konceptualisering (att beskriva mänskliga problem i relationella termer),
- Det utvidgade direkta behandlingssystemet (från individ till familj),
- Den utvidgade terapeutiska alliansen (från individ till alla familjemedlemmar och hela familjen).

Doug Sprenkle

Sexton (2004)

- Sexton granskar kritiskt om Common Factor perspektivet har vetenskapligt stöd inom familjeterapin.
- Hans viktigaste punkt blir att det är förändringsprocessen sammanhållet som bör beforskas vidare.

Sexton forts.

Sexton förordar en utveckling för familjeterapin som grundas på en evidensbaserad modellutveckling för terapeutisk förändring. Dessa modeller ska paketera kritiska förändringsfaktorer, med tydliga krav på terapeuten riktade mot specifika problem i en sammanhållen multifaktoriell procedur.

Tom Sexton

Konsekvenser för terapeutrollen

- God grundutbildning I ett sammanhang där både behandlingsarbete och utvecklingsarbete är representerat
- Som en jazzmusiker I förhållande till manualen
- God handledning både för adherence och för välmående I övrigt

Socialstyrelsen (2011)

- Oprecist beskrivna psykoterapeutiska metoder med olika namn har haft mer gemensamt än vad som skilt dem åt. Vidare hävdar kritikerna att det numera finns skäl att tänja gränserna för psykoterapins möjligheter utöver framgång för de 2/3 av klienterna som regelmässigt upplever resultat från psykoterapi
- Kritiker menar att Common factors-perspektivet, förutom att det har svagt vetenskapligt stöd, på ett olyckligt sätt kan bidra till passivitet och bristande nyfikenhet för strävan till fortsatt utveckling.

”Core competences” enligt Sexton -14

Leda den terapeutiska processen till

1. En god arbetsallians
2. Hantera konfliktfyllda familjerelationer
3. Förändra familjeinteraktioner

Processforskning visar direkta samband mellan att kunna detta och ökad anpassning och mental hälsa hos klienterna.

Slutsatser

- Framgångsrika behandlingsmetoder för beteendestörningar baseras på manualstyrda modellprogram – hela behandlingspaket som förutom en beskrivning av en sammanhållen procedur också inkluderar arbete med implementeringsfrågor.

Implementation Drivers (Fixsen & Blase)

- Competency Drivers
- Organizational Drivers
- Leadership

Manualiserade program – vad står i manualerna?

”Att arbeta med manual”

Vanliga tveksamheter

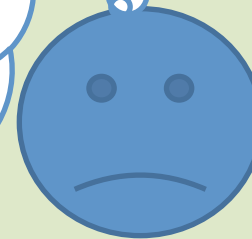
Manualbaserade
familjeterapier ser
inte individen

Den kliniska
verkligheten är
för komplex för
att kunna
manualiseras

Psykoterapeuten
är mer än en copy-
cat!

Vanliga erfarenheter

Familjeterapeuten och manualbaserad familjeterapi

- Påstående 1: "Familjeterapeutiska manualer konstruerar på ett konstlat och ovederhäftigt sätt ett "myrornas krig" bland olika familjeterapeutiska modeller, vilka i verkligheten har många gemensamma nämnare."

- Påstående 2: "Familjeterapeutiska manualer betonar en förklaringsmodell och ett specifikt tillvägagångssätt som ska tillämpas generellt på alla som genomgår den manualiserade behandlingen. Detta medför en alltför generell och ensidig approach till det familjeterapeutiska arbetet med den enskilda familjen med dess speciella frågor. Insatsen blir opersonlig och stel.

- Påstående 3: "Familjeterapeutiska manualer dödar terapeutens kreativitet och kompetensutveckling genom att förfarandet blir reproduktivt."

- Påstående 4: "Familjeterapeutiska manualer för fram ett synsätt som betonar en metod och bortser från det terapeutiska mötet och alliansen med klienterna som den övergripande viktigaste faktorn i all form av psykoterapi."

Undersökningsgrupp

- Brief Strategic Family Therapy (BSFT),
Functional Family Therapy (FFT),
Multisystemic Therapy (MST)
Multidimensional Treatment Foster Care
(MTFC)
- (Szapocznik et al 2003, Sexton & Alexander
2007, Henggeler et al 1998, Chamberlain
2005, OSCL Community Programs).

De fyra frågorna

- Vad innehåller manualerna?
- Hur bred är den teoretiska och metodologiska basen?
- På vilken nivå avseende generalisering ligger instruktionerna till terapeuten?
- Hur betonar manualen terapeutens interaktion, dialog och samarbete med klienten?

Tabell 2 Resultat sammanfattning

Kodningsenhet	BSFT	FFT	MST	MTFC	
Målgrupp	A	A	A	A	
Teori Risk/Skydd	A	A	A	A	
Terapeutiska agenter		A	A	A	A
Modellbeskrivning	A	A	B	A	
Supervision	A	B	A	A	
Implementering	C	A	A	A	
Forskningsevidens	A	A	A	A	
Integration teorier	A	A	A	A	
Teknisk eklektism	A	A	A	A	
Interaktion	B	A	B	B	
Mediering	A	A	A	A	
Instruktioner terapeut	A	A	A	A	
	10/12 A	11/12 A	10/12 A	11/12 A	

Slutsatser

- Snarare ett positivt strukturstöd (karta) än en tvångströja.
- Manualerna ställer krav på en professionell terapeut.
- Dessa manualer måste anses hylla det kontextuella perspektivet gm teoretisk integration och metodologisk eklektism

Reflektion

- Sextons tankar visar på stora möjligheter till personlig och professionell utveckling i en konstruktiv synergi mellan forskning och klinisk verksamhet.
- Tankar kring hur utbildning till Familjeterapeut skulle kunna se ut i framtiden.

Handlednings- utbildningsstöd

Handlednings- utbildningsstöd till
familjeterapeuten

Den vanlige klinikerns väg till forskningsstöttad
praxis. Programdialog/ klinisk forskning
familjeterapeuten

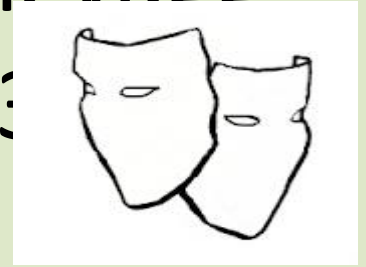
Familjeterapins framtid som relevant alternativ

Handledarens arbetsuppgift

- Erbjud terapeuten möjlighet att kliva ur sin berättelse och reflektera över den. Hjälpa terapeuten att under goda former identifiera strävanden och mål i sin berättelse, identifiera hinder, rädslor och låsta antaganden som ligger i vägen för fler frihetsgrader som hjälpare.

Affektsmitta och Empatisk vägg (Psykologtidningen, 2013)

- Negativ affektsmitta: Klienten samtalar uppgivet om sin situation och visar samtidigt denna uppgivenhet i sitt kroppsspråk. Terapeuten märker själv att hon tappat energi pratar med svagare röst och förmågan att kommunicera effektivt försvagas.
- Empatisk vägg: Medvetet kroppsspråk, en inlärd förmåga att skapa ett skydd.

Framgångsfaktorer (Wirtberg 2002)

Terapeutens behov

Trygghet

Tillit

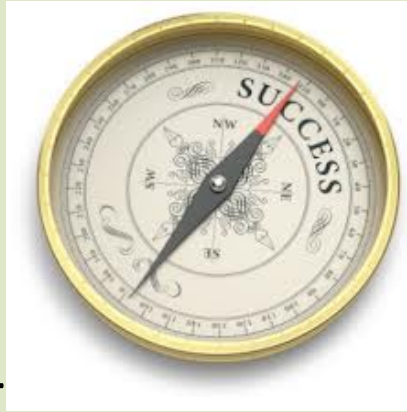
Nyfikenhet

Affektstabilitet

Stresstålighet

Professionell Självkänsla

Delaktighet/kontroll

Handledningens metod

Tydlig struktur

Ledarskap

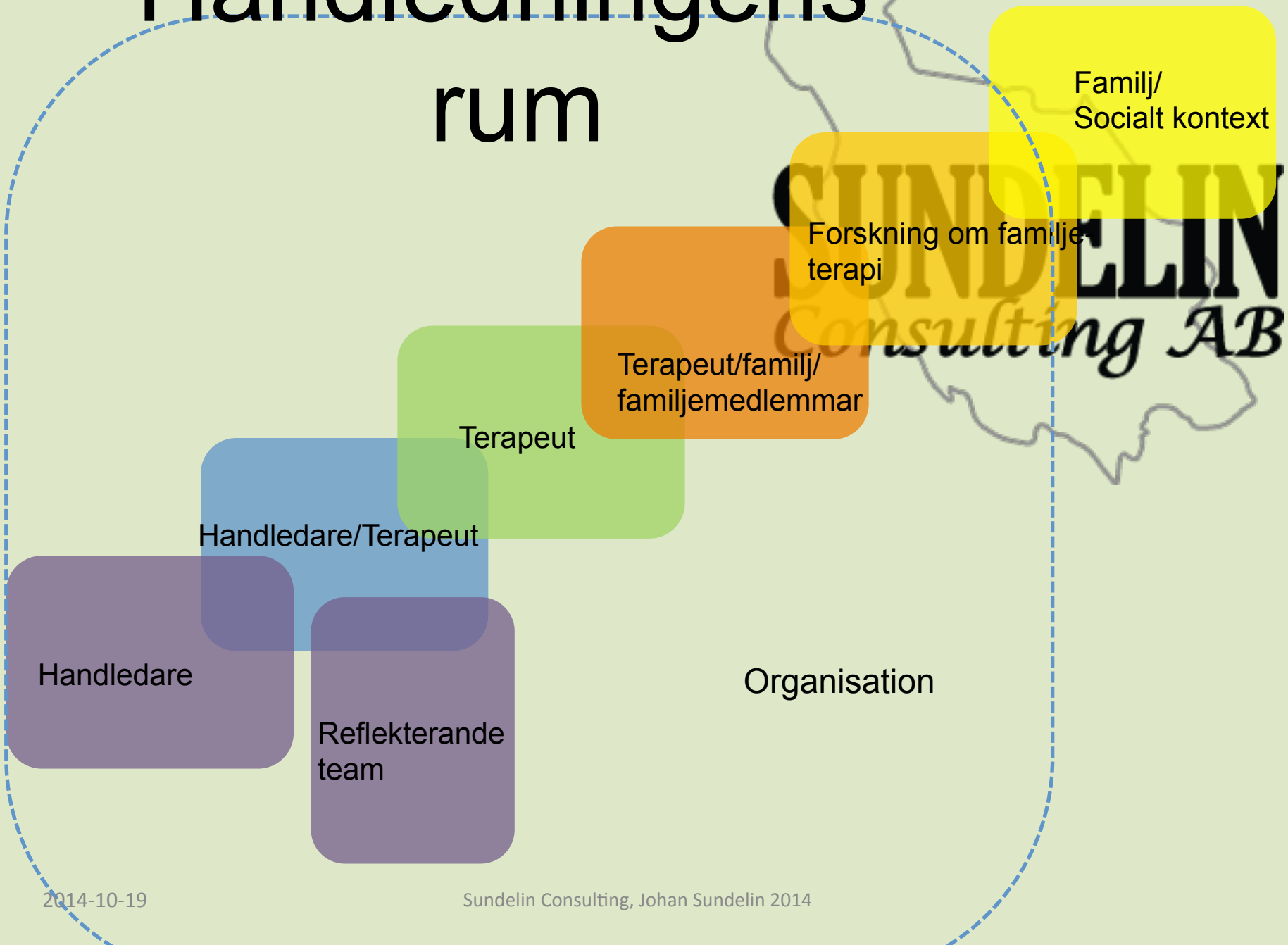
Värme och Respekt

Trovärdig kompetens

Delat ansvar

Igenkännbara metoder

Handledningens rum

Allmänna faktorer i handledning

I.Handledningen som terapeutens trygga hamn

Affektteori
Anknytningsteori

Nyfikenhetsposition – ej
skam

Anknytningssystemet icke
aktiverat, optimerad
mentaliseringskapacitet
Anpassad struktur

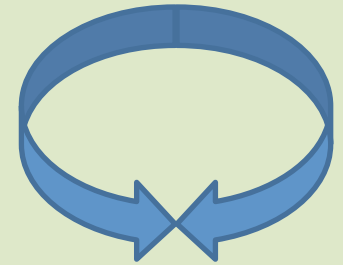
Kristeori

Traumateori

Trygghet här

Familjeterapeutiska fyrrar

- Allians
- Samarbete
- Uppdrag
- Mobilisering
- Familjeterapeutiskt tema
- "Gungan"
- Generalisering
- Avslut

Exempel på existentiella / interpersonella behov

- Behov av närhet
- Behov av omtanke
- Behov av respekt
- Behov av självrespekt
- Behov av integritet
- Behov av uppmärksamhet
- Behov av
- Behov av att bli sedd
- Behov av enskildhet
- Behov av distans
- Behov av självdistans
- Behov av tid
- Behov av självständighet
- Behov av samhörighet
- Behov av

Allmänna faktorer i klinisk familjeterapi

SUNDELIN
Consulting AB

II. "att vidga berättelsen"

Terapeuten får hjälp att arbeta med alternativa
interpunktioner i tid, rum och mellan personer i
intentioner och i locus of Control

Hör större tillgång till ett komplementärt
tänkande

"Orkar" ställa fler frågor, vågar
fördjupa frågor

Ex. på relationsbeskrivningar

- han har nyss fyllt tre år.....
- Han bestämde det mesta.....
- pappan var inte med i det här arbetet.....
- Det var omöjligt för honom att vara med.....
- Hon ville inte att han skulle vara med.....
- Så nu var vi jättenoga om vi skulle göra ett familjeterapeutiskt arbete så måste pappan vara med och vi skulle ha tolk.....
- mamman var inte riktigt med på det från början men vi stod på OSS.....
- Då gick dom med på det. Så nu är pappan alltid med.....
- Och det har skett en del förändringar men.....inte så mycket som man skulle vilja.....

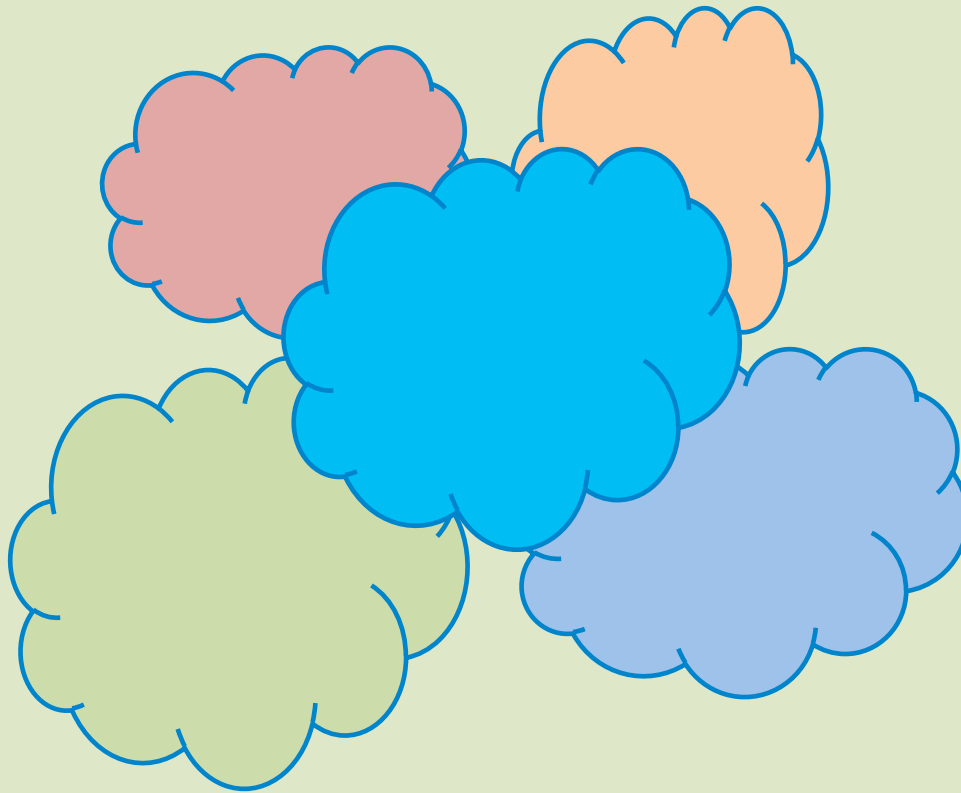
Sluzki (1992) Transformations: A Blueprint for Narrative Changes in Therapy

SUNDELIN
Consulting AB

TRANSFORMATIONS	
Dimensions	Shifts
In Time	Static/Fluctuating Nouns/Verbs Ahistoric/Historic
In Space	Noncontextual/Contextual
In Causality	Cause/Effects
In Interactions	Intra-/Interpersonal Intentions/Effects Symptoms/Conflicts Role/Rules
In Values	Good Intent/Bad intent Sane/Insane Legitimate/Illegitimate
In the Telling	Passive/Active Interpretations/Descriptions Incompetence/Competence

Det reflekterande teamet

BÄSTA FÖRUTSÄTTNINGAR (specifika faktorer)

Affektivt överengagemang
"Närsynthet"

Kognitivt överengagemang
"Långsynthet"

Här

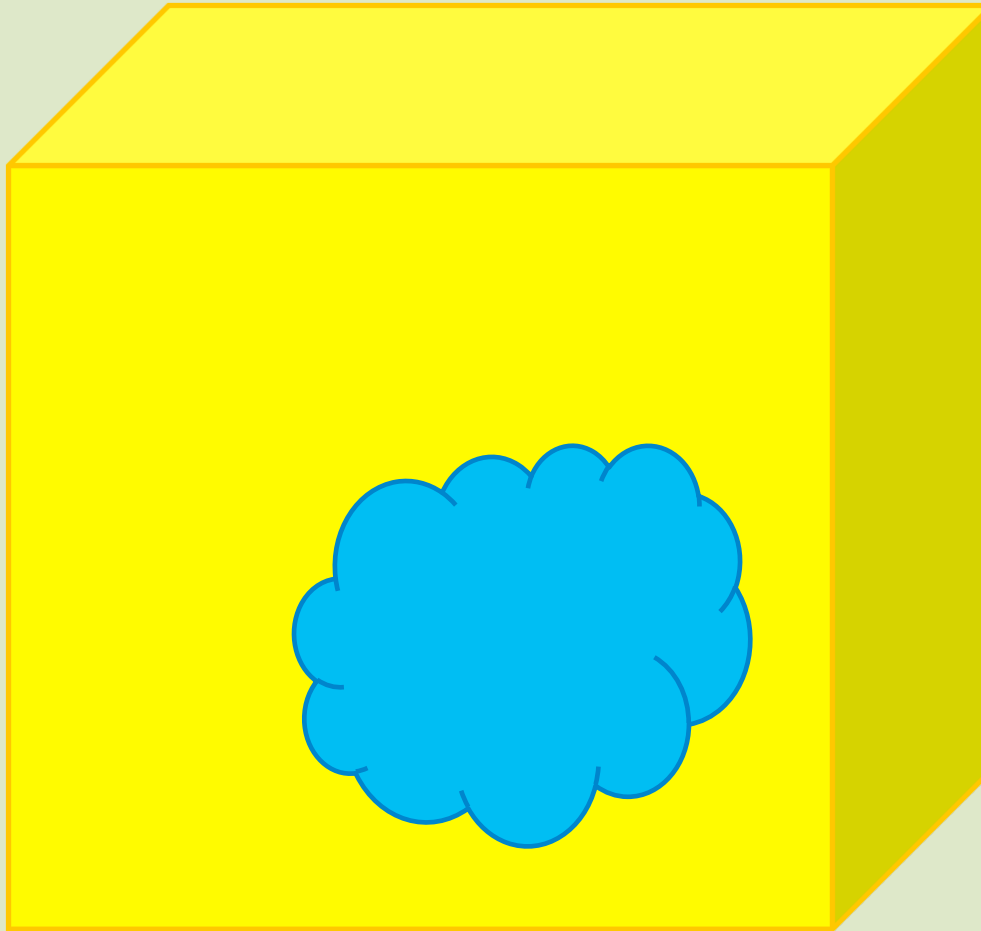
Interaktion, kontakt,
allians, nyfiket,
konstruktivt samarbete

Där

Effektiva faktorer i handledning

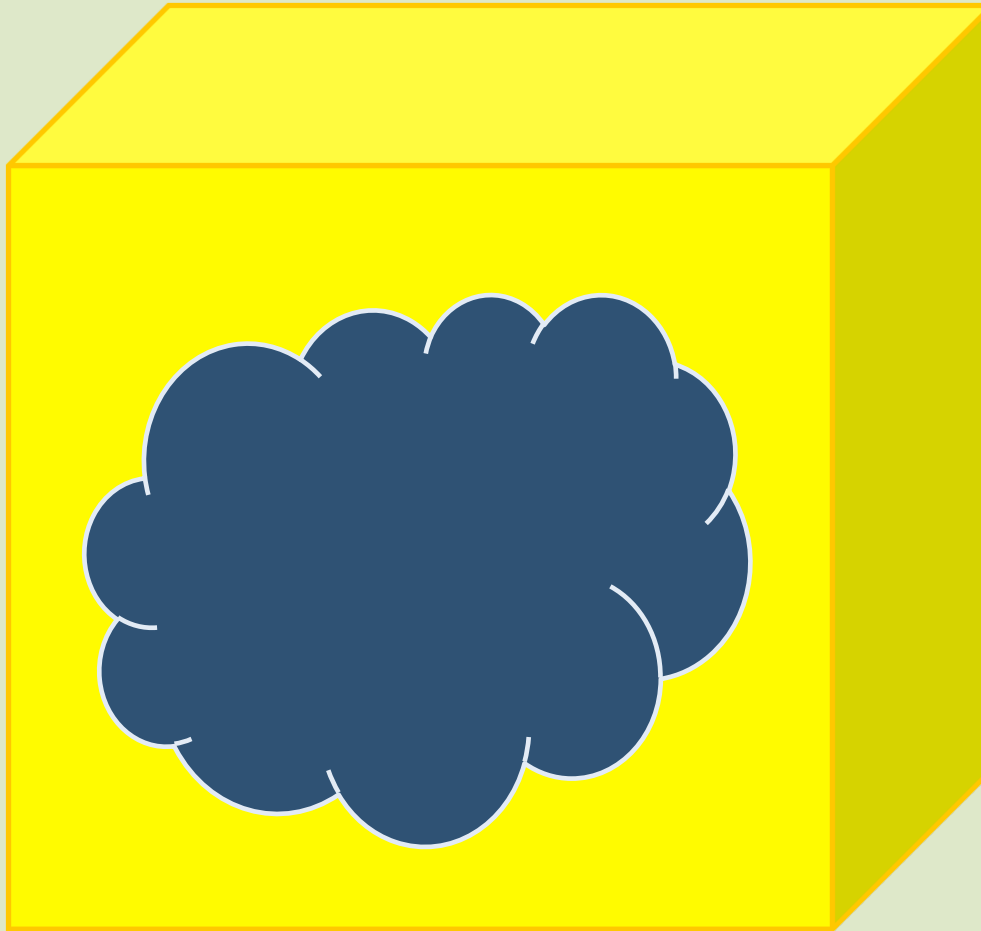
Grad av stress

Eget bekräftelsebehov här – interaktion – Frågor om familjen
där

Berättelsen vidgas affektivt interaktionistiskt

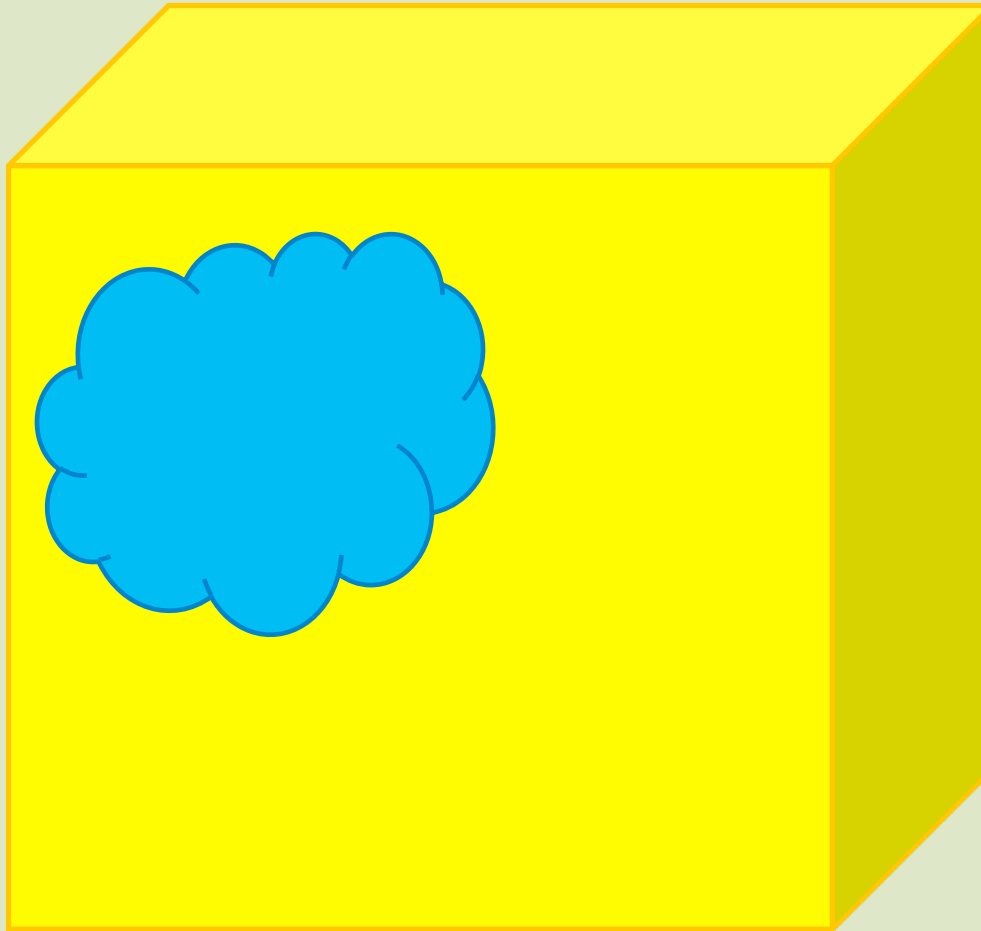
Grad av stress

Eget bekräftelsebehov här – interaktion – Frågor om familjen

Terapeuten är här

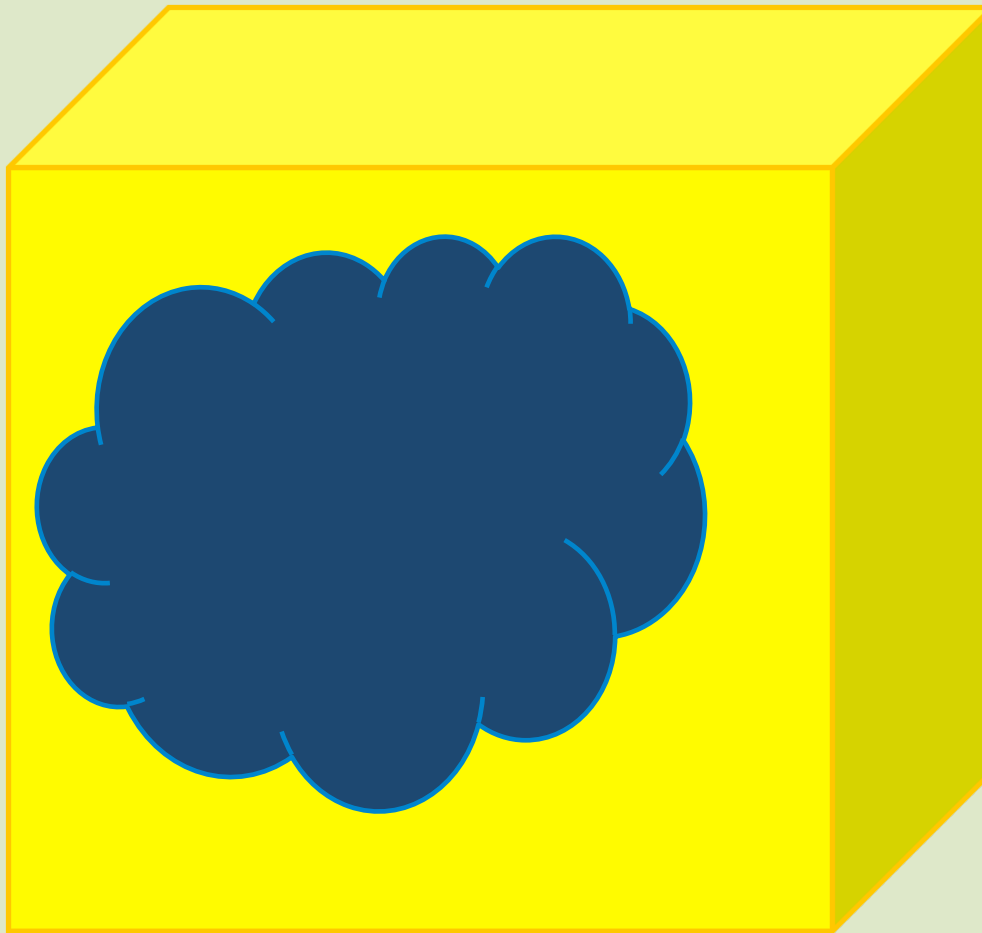
Grad av stress

Eget bekräftelsebehov här – interaktion – Frågor om familjen

Berättelsens vidgas kognitivt interaktionistiskt

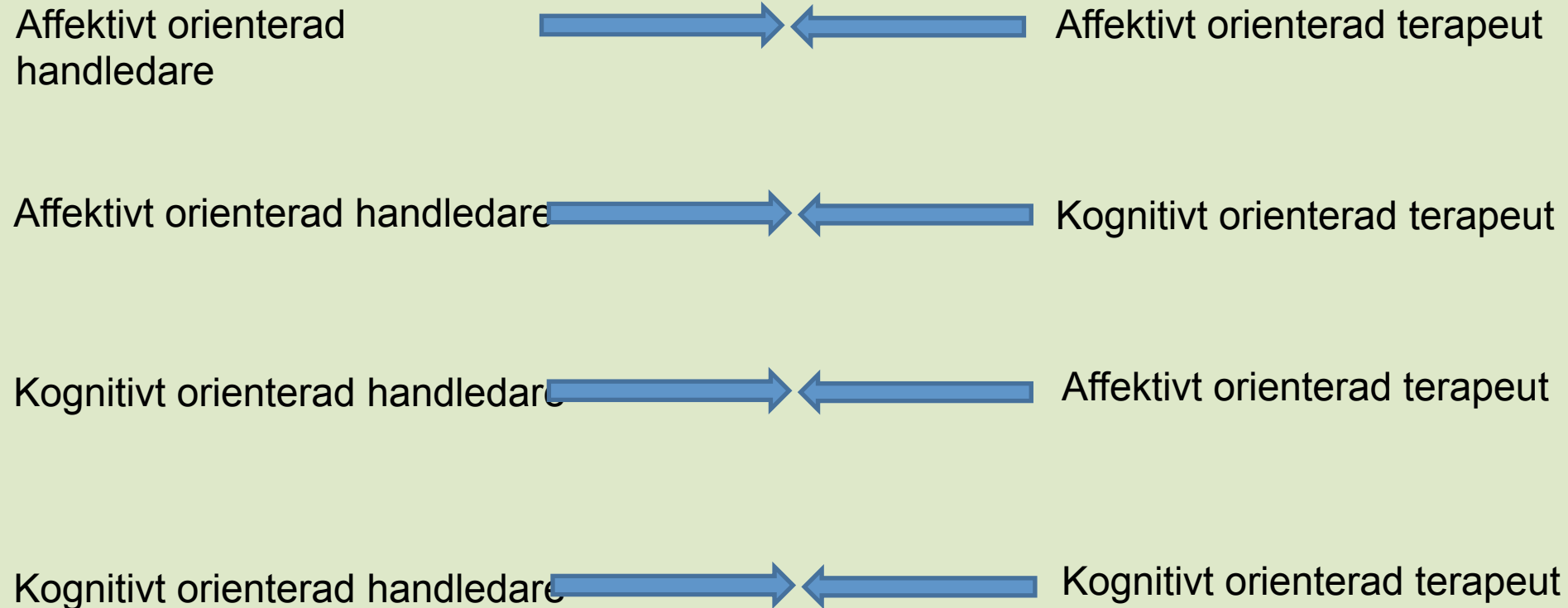
Grad av stress

Eget bekräftelsebehov här – interaktion – Frågor om familjen

Var blir det mest gjort??

*Ställ dina
frågor här
Jag svarar på Fredag!*

Vägledningsprocessen

